

Wiener-barna på Aalstad

I etterdønningene etter 1. verdenskrig med ødeleggelser, kaos og blokade opsto matvaremangel i den østerrikske hovedstaden Wien. Dette fikk store følger for mange, ikke minst barna som i stor grad led av underernæring. I mange land i Europa ble det mobilisert humanitær innsats ved at barn ble fraktet ut til omsorgsfamilier slik at med god omsorg kunne komme til hektene igjen. Dette omfattet opp til 200 000 barn hvorav ca. 2 700 kom til Norge. Det er kjent at tre barn kom til Vardal, en jente til Vardal Meieri og to gutter til Aalstad.

Johanne Aalstad (1871-1936) var enke etter Lars Aalstad (1848-1917). De hadde seks barn: Johan, f. 1902, Olav, f. 1903, Arne, f. 1905, Haldor, f. 1906, Beathe, f. 1908 og Marie, f. 1910. Johanne bodde i et stort våningshus og hadde stort hjertelag. Hun hadde god hjelp i huset og kunne ta imot to ekstra barn. De to guttene må ha kommet tidlig på året 1920, Rudolf Peschak og Wilhelm Kotschwarek. Fra familiene, og fra guttene selv, foreligger en rekke brev som belyser familiers situasjon i Wien og den store takknemligheten de følte til Johanne og de andre folkene på Aalstad.

Johanne Aalstad med pleiebarna (med hatter) og egne barn i 1920. Fra venstre: Arne, f. 1903, Haldor, f. 1906, Johan, f. 1902, Olav, f. 1903. Bak til høyre: Klara Frydenlund, søster til Johanne. Jentene foran er Beathe, f. 1908 og Marie, f. 1910.

I brevene fra Rudolf Peschaks familie er det ikke oppgitt avsenderperson. Det har ikke lyktes å finne andre opplysninger om Rudolf og hans familie heller. Rudolf Kotschwarek var født 12. mai 1905 som sønn av Agnes og Wilhelm Kotschwarek. Ekteparet hadde ni barn med Wilhelm som den yngste og eneste sønnen. Faren var skredder og familien bodde i Lenaugasse, Kierling bei Klosterneuburg.

Hjælp et folk i nød!

Beboerne i de sydsachsiske fabrikkdistrikter har i aarrækker været kjendt som et av verdens flittigste og nøisomste folkefærd. Tilfreds med tilværelsen har de gjennom strengt arbeide skaffet sine barn det nødvendige utkomme.

Nu sulter dette folk!

Dets arbeidsprodukter har ingen værdi. Levnetsmidler er ikke at faa. Der utspilles tragedier i hvert hjem. Forældrene ser sine barn sygne hen og mangler midler til at kunne hjelpe. Racitis og tuberkulose gjør sin rike høst over alt. Tusener av barn er allerede merket for livet, tusener gaar ødelæggelsen imøde. Men barnene maa reddes.

Wienerbarnkomiteen haaber at kunne hente 400 av disse barn herop for at de i vore rolige forhold kan reise sig igjen.

Men endnu mangler komiteen plads for ca. 200 barn, og den ber alle dem der kan ta imot et barn om at melde sig til dens kontor, Torvgaten 1, Kristiania, telefon 25791, hvor alle opplysninger kan erholdes.

De som er forhindret fra selv at ta imot barn, kan ogsaa ved et pengebidrag yde hjælp til transport av flere barn herop.

(HO 12405)

Wienerbarnkomiteen.

Etter mange år med krig og elendighet må oppholdet på Aalstad ha fortonet seg som å komme til paradiset. Det var aldri mangel på mat og omsorg, det var trygge omgivelser og masse selskap i barna på garden. I de mange brevene gir guttene selv uttrykk for den gode omsorgen de fikk og foreldrene er ikke mindre takknemlige. Men oppholdet varte ikke mer enn kanskje 3-4 måneder før de måtte reise hjem. Hvor hjerteskjærende det måtte være å forlate dette trygge stedet går fram av flere av brevene.

Rudolf Peschak skrev tydeligvis brev hjem rett etter ankomsten til Aalstad. I et brev til Johanne Aalstad forteller familien om dette

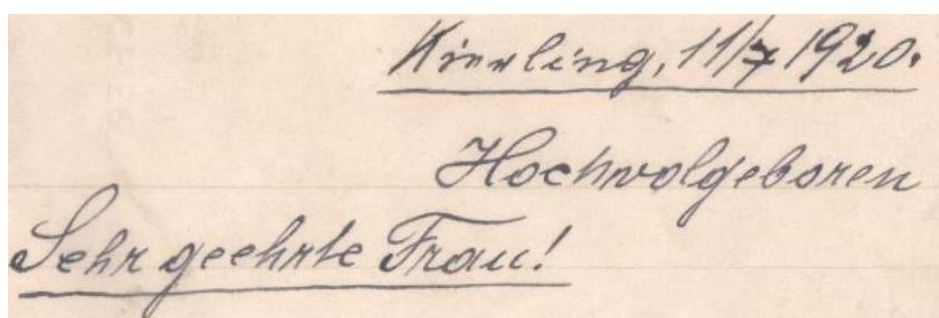
«Når Rudolf skriver ser vi at han får all den maten han vil. Når vi leser brevene hans høyt begynner barna å gråte og sier de gjerne vil være i hans sted for at de skulle kunne spise seg mette for jeg har fortsatt 4 barn hjemme.»

Rudolf Peschak ønsker så inderlig at han kan flytte tilbake til Aalstad i et brev av 12. desember 1921:

«Mitt høyeste ønske er igjen å kunne reise til Dem i Norge. Jeg venter ennå på at De vil ta meg til Dem, det er min eneste glede. Så vil jeg be om, min kjære pleiemor, om det ikke var Dem mulig å ta meg til Dem. Jeg ville arbeide flittig og gjøre alt hvis jeg bare var hos Dem. Om det ber jeg mange ganger og takker for alt tusen ganger og vil aldri glemme Dem så lenge jeg lever.»

Johanne sendte matvarer, tøystoff og penger til guttene og familiene. Dette kunne ikke monne særlig, men betydde sikkert allikevel mye for de trengende.

Johanne hadde 11. juli 1920 sendt penger til familien

Kierling, 11/7 1920.
Hochwollgeborenen
Sehr geehrte Frau!

Kierling 11/7 1920

Høyvelbårne, nådige frue

På det gledeligste overrasket ved Deres vennlige brev, og over at De overøser vår sønn Willie med godhet. Forhåpentlig beflitter han seg på å oppføre seg godt og er seg bevisst på den store velvilje som De viser ham. Vi er Dem også selv av hjertet takknemlige for at De tar vårt barn så kjærlighetsfullt i Deres gjestfrie hus ved Deres menneskevennlighet og nestekjærlighet. Den velvilje som De overøser på de stakkars barn, Gud vil lønne Dem det nådigste, frue. Men ord blir for fattige til å kunne uttrykke den dypeste takk og måtte Willie og hans kamerat arbeide flittig og vise seg den godheten verdig som blir vist dem ved en så god behandling. Idet vi, nådige frue, mange ganger takker for fotografiet og de tilsendte penger 10 norske kr forblir vi ved inderligste takk enda en gang med høyaktelse og høystærede

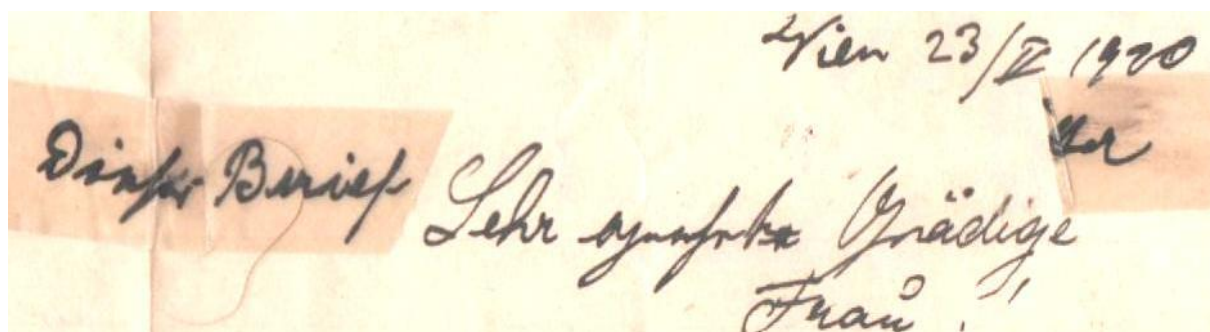
Wilhelm og Agnes Kotschwarek

Kierling bei Klosterneuburg

Lenaugasse 25

Deutschland-Østerrike

Rudolfs foreldre skrev 23. mai 1920 brev om den gode mottakelsen sønnen deres hadde fått.

Wien 23/5 1920
Dinse Brief Lehr gesehrte Grädige Frau

Wien 23/5 1920

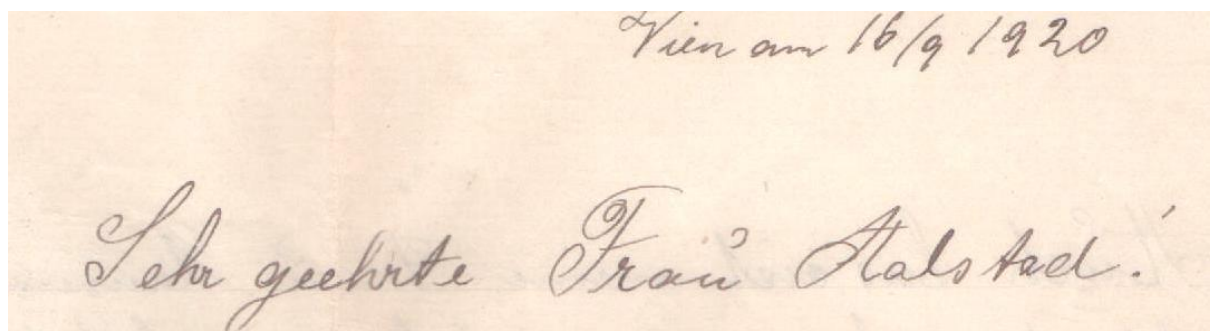
Høystærede nådige frue

Vi hilser Dem på det hjerteligste og tillater oss høfligst å forsøke å skrive til Dem i dette brev.

Etter at vår sønn Rudolf allerede har skrevet ser vi at han har fått en god pleiemor og fått det svært godt. Derfor sender vi Dem vår hjerteligste takk idet vi har stor glede av å skrive til Dem. Når Rudolf skriver ser vi at han får all den maten han vil. Når vi leser brevene hans høyt begynner barna å gråte og sier de gjerne vill være i hans sted for at de skulle kunne spise seg mette, for jeg har fortsatt 4 barn hjemme. Vi gleder oss meget over at han har en slik god pleiemor. Derfor takker vi Dem meget nådige frue tusen ganger og ønsker Dem megen lykke og sunnhet og den kjære Gud skal beskytte Dem i hvert skritt.

Enda mange hilsener fra familien Peschak

Familien Peschak hadde fått tilsendt en kasse med mat og andre varer og takket med brev av 16. september 1920.

Wien am 16/9 1920
Lehr gesehrte Frau Halssted.

Wien 16/9 1920

Meget ærede fru Aalstad

Vi hilser Dem og Deres barn mange ganger og meddeler Dem høfligst at vi den 12. september har fått kassene.

Meget ærede frue. Vi må først takke Dem tusen ganger for alle sakene som De har sendt oss og meddele Dem for en glede vi har hatt da vi åpnet kassene. Den lille piken ble så glad at hun måtte gråte over det stoffet som De sendte henne, og jeg selv ble så glad over all den tobakken som De sendte. Derfor takker jeg Dem mange ganger, bestyreren også, fordi så god tobakk har jeg ikke røkt på 5 år. Jeg vil bare skrive at vi alle har hatt stor glede og takker Dem tusen ganger og vil aldri glemme Dem for Deres godhet og måtte vår kjære Gud beskytte Dem og vi ønsker Dem all lykke og god helse.

Liebesgaben til Wien og Tyskland.

Wienerbarnkomiteen har sørget for at der kan sendes Julekasser til de barn fra Wien og Tyskland som var her i sommer.

Der mottas kun kasser til forsendelse og disse maa ikke være større end **50 X 50 X 30 cm.** Kasserne maa for at komme med, **senest lørdag 27de ds.** være ankommet til **Speditør Rolf S. Aas, Skippergaten 19,** Kristiania. Til dækkelse av fragtutgifterne maa til samme adresse indsendes **kr. 10.—** pr. kasse.

Kasserne kan indeholde brukte klær og matvarer dog **Intet** av de statsunderstøttede melsorter og av sukker **ikke over 1/2 kg.**

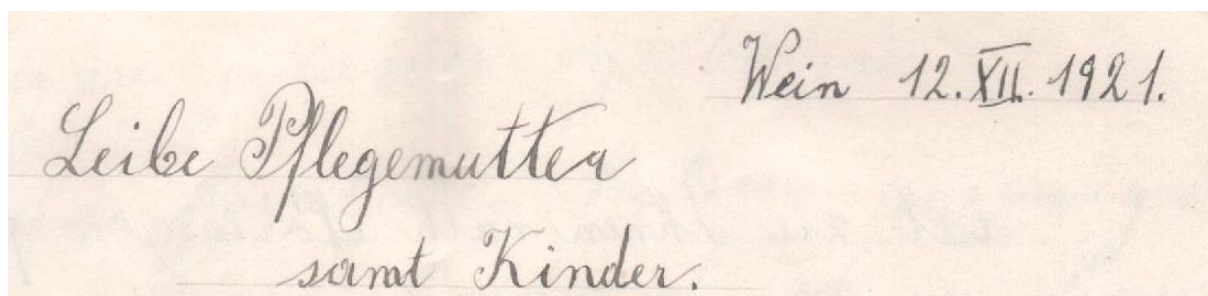
NB. Kasserne maa forsynes med haade mottagers og avsenders nølagtige adresse malet direkte paa Kassen. NB.

Også min kone takker tusen ganger for stoffet til bluse som var sendt henne. Og må også meddele Dem at vi vil sende et fotografi av hele familien, kanskje om fjorten dager eller tre uker. Og vil også skrive at hvorfor kassen ikke kom var at vognen var gått varm slik at hele vognen ble stående tilbake i Sverige. Altså den 12 september fikk vi kassen og alt har holdt seg godt.

Vi takker tusen ganger for alt og hilser alle mange ganger, også bestyreren, og hele vår familie hilser.

Familien Peschak

Mer enn ett år etter hjemkomsten skrev Rudolf Peschak om hvor vanskelig det var å leve i Wien og hvordan han lengtet etter å kunne flytte tilbake til Aalstad.

Wien 12. XII. 1921.
Leibe Plegemutter
samt Kinder.

Wien 12/12 1921

Kjære pleiemor og barn

Jeg og mine foreldre hilser mange ganger og meddeler høfligst at jeg har mottatt brevet og de 10 kroner, men det som har gledet meg meget er at De enda en gang har skrevet til meg. Kjære pleiemor og barn. Jeg må meddele Dem at jeg trodde at De allerede hadde glemt meg. Jeg hadde allerede skrevet, men trodde kanskje at det ikke ville glede Dem. Men nå ser jeg at De ikke har glemt meg og derfor skriver jeg straks og takker meget for de 10 kroner. Her i Wien er det ennå meget dårlig, alt er så dyrt, for eksempel 1 kilo fleisk 2.000 kr, en dress 60.000 kr, et par sko 20.000 kr og så videre, så skjønner De at vi bare kan kjøpe det aller nødvendigste. Mitt høyeste ønske er igjen å kunne reise til Dem i Norge. Jeg venter ennå på at De vil ta meg til Dem, det er min eneste glede. Så vil jeg be om, min kjære pleiemor, om det ikke var Dem mulig å ta meg til Dem. Jeg ville arbeide flittig og gjøre alt hvis jeg bare var hos Dem. Om det ber jeg mange ganger og takker for alt tusen ganger og vil aldri glemme Dem så lenge jeg lever.

Vi hilser Dem og all igjen så mange ganger og venter snarlig svar og vi ønsker Dem igjen en gledelig jul. For oss blir det en sørgelig jul fordi alt er så dyrt.

Med mange hilsener

Rudolf Peschak

I et brev 29. august 1920 skriver Wilhelm Kotschwarek at han samme dag har kommet tilbake til Wien hvor han døde i 1983. Det er ikke kjent om Rudolf Peschak var i følge med ham på turen fra Norge eller når han kom hjem.

Bilde fra tunet på Aalstad. Wilhelm og Rudolf sitter på hesten. Det er ikke mulig å identifisere de øvrige på bildet.